

KRO'S XXS ≥ ZONDAG, NEDERLAND 3, 21.10 uur

DICHTBIJ MET AFSTAND

Yvon Jaspers heeft iets met zieke jongeren – na BNN's *Over mijn lijk* volgde ze voor KRO's *XXS* een jaar lang vijf anorexiapatiënten. Hoe intiem kan een volgend programma nog worden? 'Ik wil geen enkele intimiteit meer, met niemand haha!'

Door Floor Overmars
Fotografie Daniel J Ashes

Veel gehoorde kritiek op 'XXS' is dat door deze meisjes op tv te bren gen anorexia iets glammourens kan krijgen. Heeft de KRO de risico's voor de deelnemers besproken met deskundigen, zoals artsen, psychologen?

Daar ben ik helemaal niet bang voor. Ik denk dat het alles te maken heeft met hoe je het brengt, hoe je het monteert, welke vragen je stelt en op wat voor manier je dat doet. Maar als je bedoelt: hebben we vooraf met ouders en behandelaars van de deelnemers gesproken dan is het antwoord ja. Die hebben we allemaal uitgebreid gesproken. We wilden geen enkel risico lopen bij dit project en dat doen we ook niet.

Jij bent ambitieus, perfectionistisch en zelfverklaard controlefreak. Anorexiapa-

tiënten zijn dat vaak ook. Kan je je iets voorstellen bij deze ziekte?

Ik heb geprobeerd iets van de ziekte te begrijpen. Maar hoezeer ik het ook zou willen, ik kán het niet begrijpen. Als ouders en vrienden het al niet kunnen, dan kan ik het al helemaal niet. Maar ik kan ver meegaan. Ergens goed in zijn, ergens in uitblinken, een kick krijgen uit iets – dat snap ik allemaal goed. En ik denk dat er heel veel vrouwen zijn die dat snappen. Ook boeren trouwens: die zeggen ook: als alles goed loopt, dan loopt alles goed. Dat snapt elk mens. Anorexiapatiënten ook, alleen is hun ‘talent’ iets waar je kapot aan gaat. En dáár ligt voor mij de grens. Ik leef gezond, ik kan me niet voorstellen dat je jezelf zoiets aan doet. Eten, de ontspanning, de rust, natafelen, het samenzijn – dat gaat allemaal kapot en dat zou ik nooit kwijt willen.

Jessica Villerius, maakster van de documentaire ‘Vel over probleem’, stelt dat doordat ze zelf tien jaar aan anorexia leed ze de gebaande paden wist te vermijden. Hoe zat dat bij jou?

Ik geloof niet zo in gebaande paden – het zijn vijf mensen die allemaal een totaal ander verhaal vertellen. Maar inderdaad, je zult ook beelden tegenkomen van hoe ze op de weegschaal staan, of bloot voor de spiegel. En foto’s zien van vóór hun ziekte. Want hoe je het ook wendt of keert, het is een programma over anorexia, en die ziekte gaat over gewicht en uiterlijk dus dat moeten we ook laten zien. Maar de focus ligt op waaróm jonge mensen zichzelf zo kapot maken. En hoe het voor de ouders is en hoe er gevochten wordt voor de genezing.

In onze rubriek ‘Buis & haard’ zei je naar aanleiding van het EO-programma ‘Ik mis je’: ‘Het lijkt wel alsof tv geneeskrachtig wordt. Dat vind ik niet alleen gevaarlijk, maar ook arm.’ Geldt dat ook niet voor ‘XXS’?

Heb ik dat gezegd? Laat ik het zo zeggen: ik maak daar geen tv voor, het is niet mijn uitgangspunt. Dat kijkers er wat aan kunnen hebben is een bijwerking. Als deelnemers hun verhaal vertellen, krijgen ze steun maar ze géven ook steun. Dat hoort erbij. Maar nogmaals: het is niet mijn drijfveer. Ik stel vragen uit nieuwsgierigheid. Voor de deelnemers is het wel een reden om mee te doen, trouwens.

En daar is niks op tegen.

Het rare is dat als je als kankerpatiënt meedoet aan een programma als *Over mijn lijk*, men dat snapt. Want dan kan je een mooi document achterlaten voor de achterblijvers. Maar bij een anorexiapatiënt zegt men: jij wilt aandacht. Dat hangt samen met de onwetendheid over de ziekte. De weg die je aflegt als je kanker hebt is vaak duidelijker dan bij anorexia. Bij kanker weet je in welk academisch ziekenhuis je moet zijn, zo ongeveer welke behandeling nodig is. Maar over anorexia en over de oorzaken van de ziekte is zó weinig bekend. Ouders worden van kliniek naar ziekenhuis gestuurd. De therapie in Rotterdam is volstrekt anders dan die in Leeuwarden. Mensen weten er gewoon niets van. Maar elke week gaat er in Nederland een meisje dood aan anorexia – het is de allergenste psychische aandoening die er bestaat. Zachtgezegd mag daar best extra aandacht voor komen.

Mike deed mee aan ‘XXS’ omdat hij zijn moeder wilde vertellen dat hij anorexia heeft. Waarom moet daar een camera bij zijn?

Dat staat niet óp camera, want dat is precies waar de grens ligt. Mike had al twee jaar geworsteld met de ziekte. Nu dacht hij: als ik me opgeef voor XXS dan móet ik het wel aan mijn moeder vertellen, dat was een enorme stok achter de deur. Je ziet hem worstelen en zeggen: ik ben er klaar voor, ik ga het vertellen. Het volgende shot is dat ik bij zijn moeder ben en vraag hoe het gaat. Zo blijven we verre van het glamoureuze waar jij het eerder over had. We hebben aan de deelnemers gevraagd: wat wil jij vertellen en laten zien? En Mike wilde het zo. Daar moet je heel zorgvuldig mee omgaan.

Je bent altijd op zoek naar intimiteit in je programma’s zei je ooit. Hoe intiem kan het nog worden na ‘Over mijn lijk’ en ‘XXS’?

Een jaar lang tussen mensen die doodgaan zitten en nu dit. De gesprekken die je voert vlak voor iemand doodgaat, een uur ervoor, dat is alsof je bij iemands geboorte bent – intiemer kan niet.

Ik zette Over mijn lijk altijd uit, ik kon het niet zien, vond het te schokkend. Hoe bleef jij zo koel?

Dat is geen teken van ongevoeligheid hoor, ik huilde ook of brak tijdens de opnames. Of ik jankte in de auto naar huis. De vraag was: wie ben ik om in te storten? Het leven lacht me toe, ik ben niet degene die doodgaat.

Heftige emoties kun je toch niet afdwingen?

Als jij te horen krijgt: je hebt

nog zes maanden te leven. Dan stort jouw leven in, maar ook dat van je ouders en vrienden. Iedereen is alsmáar verdrietig zeiden de deelnemers dan tegen mij – dat vonden ze het allergenste. Dat iedereen overall om ging huilen. ‘We zijn zo blij dat jij vrolijkheid brengt,’ zeiden ze. Ik voelde me verplicht op dat optimisme te brengen. Dan hou je je wel sterk hoor, echt.

En nu maak je serviesjes.

Ja! En daar word ik zó blij van. Als je twee, drie jaar met leven en dood bezig geweest bent, heb je zoiets nodig. Ik wil geen enkele intimiteit meer, met niemand haha! Ik ben gek op knutselen en fröbelen, maar dit komt wel echt in winkels te liggen. Ja, het is keiprofessioneel dit keer. En ik doe het alleen maar voor m’n plezier. Het gaat Kakelbont heten, met veel kleur, bloemen en veel onverwachte combinaties. En het idee is dat al die mensen die het gaan gebruiken het eens ergens over gaan hebben samen – dat is een mooie gedachte hè.

Ik begreep uit een interview dat je ‘Zomergasten’ wel wil presenteren.

Ja, maar dan wel op locatie en ik wil graag een week of zes per gast haha. Ach joh, andere mensen kunnen veel beter dan ik gesprekken voeren waarin op dát moment het gesprek rond moet. Da’s niks voor mij. Ik ben meer van de taart bakken – van nu doen we er wat suiker bij, daarna een appeltje, iets later citroen en nu laten we de jam even weken. Langzaam ontstaat er dan iets. Je komt steeds iets dichterbij de kern. En ik ben al helemaal niet van de live. Ik moet vrij in een weiland wandelen en een worstje braden met iemand. ←